

Muilta oppimassa

Innostuin -ehkä vähän liikaakin- kun minulle tuli mahdollisuus kirjoittaa Osaamista sijaishuoltoon -hankkeen blogiin. Idearyöppy oli aivan valtava, enkä osannut päättää, mistä kirjoittaisin. Olisiko teemana sosiaali- ja terveyspalveluiden viimeiset 15 vuotta kestänyt muutosprosessi? Vaiko lastensuojelun haasteet tämän päivän yhteiskunnassa? Mieli tekisi kirjoittaa Koronan lopettamasta matkustelusta ja siksi(kin) niin kiehtovista vieraista maista. Vai pitäisikö kirjoittaa näin ope-perspektiivistä oppimisen moninaisista mahdollisuuksista? En halunnut jättää mitään noista pois, joten päätin laittaa kaikki edellä mainitut teemat saman katon alle.

<https://pixabay.com/fi/photos/berliini-keskusrautatieasema-5010635/>

Sosiaaliala ja lastensuojelu; ikuisessa muutoksessa ja uusissa haasteissa

Sote-uudistus soutaa ja huopaa, mutta se on varmaa, että muutoksia tapahtuu. Sosiaalialalla ollaan huolissaan sosiaalityön muovautumisesta osaksi markkinataloutta. Markkinoiden terminologia ja toimintatavat eivät välttämättä kaikki sovi suoraan sosiaalialalle, mutta toisaalta markkinataloudesta ja yritysmaailmasta löytyy myös sosiaalialaa hyödyntäviä käytäntöjä.

Yritysmaailmassa tehdään usein havainnointimatkoja muiden, usein saman alan toimijoiden yksiköihin, kun ollaan halukkaita saamaan tietoa muiden (hyvistä) toimintatavoista. Tavoitteena on löytää toisista organisaatioista parhaita käytäntöjä oman organisaation haasteisiin, toki niitä samalla innovatiivisesti ja tilanteen vaatimalla tavalla muokaten. Paras tapa hankkia tietoa muiden hyvistä käytänteistä on toki palkata hyvin toimivien organisaatioiden työntekijöitä omaan puljuun, mutta aina tähän ei ole mahdollisuutta tai syytäkään. Ideat ja käytännöt löytyvät myös sosiaalialalla organisaatioissa tapahtuvilla vierailukäynneillä. Nämä niin kutsutut benchmarking-vierailut ovat avoin ja joustava tapa kehittää toimintaa, varsinkin tilanteissa, kun halutaan uutta näkökulmaa vanhaan tapaan toimia.

Tämänkin kaltaisella kehittämistoiminnalla on rajoitteensa. Ei voida tietenkään olettaa, että organisaatiot paljastavat toisilleen todellisia menestystekijöitä vierailukäynneillä, jos heillä on sellaisia hallussaan. Benchmarking itsessään harvoin myöskään luo valmiuksia suurille muutoksille, sillä se ottaa mallia jo olemassa olevasta. Toisaalta harvalla organisaatiolla olisi sellaiseen edes resursseja. Benchmarkingmainen

lähestymistapa on nopea ja edullinen keino saada tietoa jo olemassa olevista kehittämismahdollisuuksista. Niin kuin me kaikki tiedämme, pyörää ei aina tarvitse keksiä uudelleen.

<https://pixabay.com/fi/photos/lapsi-peliss%C3%A4-lapsuus-onnellinen-2769913/>

Lastensuojelun nykypäivän tavoitteet

Uskon siihen, että hyviä ja mielenkiintoisia käytänteitä tulisi jakaa avoimesti. Siksi en malta olla kertomatta mielenkiintoisista ratkaisuista, joihin olen törmännyt lastensuojelun parissa työskennellessäni tai tehdessäni benchmarking-tyyppistä alan toimijoiden palveluihin tutustumista. Nykyisin työskentelen sosiaalialan opettajana Oulussa, mutta ennen tätä pestiä ehdin kierrellä maailmalla, ja olla muun muassa lastensuojelun ammattilaisena Kaliforniassa ja Helsingissä. Välillä käväisin hiukan tutustumassa Saksan sijoituksen aikaiseen lastensuojeluun.

Huostaanotto ja lapsen sijoittaminen kodin ulkopuolelle on lastensuojelun äärimmäinen interventio niin Suomessa kuin myös Saksassa. Lastensuojelun tavoitteena on tukea vanhempia avoimuuden tukitoimilla ensisijaisesti, jollei lapsen etu muuta vaadi. Jos sijaishuolto on lapsen edun kannalta tarpeen, se on järjestettävä viivytyksettä. Kun sijoitukseen on päädytty, seuraavaksi mietitäänkin lapsen tarpeisiin parhaiten vastaavaa sijaishuoltopaikkaa. Enää ei ajatella, että katto pään päällä riittää lapsen hyvinvoinnin takeeksi.

Perhehoidon paremmuutta laitoshoidon verrattuna perustellaan edullisuuden, sosiaaliseen vaikutuksen ja ennen kaikkea turvallisten, pysyvien ja hoitavien ihmissuhteiden vuoksi. Tavoitteena taitaa olla nykypäivänä kaikissa hyvinvointivaltioissa, että lapsi sijoitetaan perheeseen. Tämä ei ole aina kuitenkaan mahdollista, sillä monilla paikkakunnilla perhehoitajista on pulaa. Lisäksi on tilanteita, joissa laitos palvelee lapsen etua paremmin.

Saksassa nähtyä

Auskultoidessani Saksan Leipzigin kaupungin sijoituksen aikaisessa sosiaalityössä pääsin tutustumaan paikallisiin toimintatapoihin. Leipzig on Helsingin kokoinen kaupunki ja se sijaitsee Saksin osavaltiossa, 160 km etelään Berliinistä. Näin siellä monia mielenkiintoisia ratkaisuja erilaisiin lastensuojelun haasteisiin. Ehkä

yksi mieleenpainuvimmista oli se, miten siellä oli pystytty yhdistämään parhaat osaset niin perhe- kuin laitoshoidosta saman katon alle. Kyseessä oli erään yhdistyksen luoma palvelu, jota Leipzigin kaupunki ostopalveluna hyödynsi.

<https://pixabay.com/fi/photos/huoneistot-arkkitehtuuri-parveke-1845884/>

Yhdistys tarjosi lapsille koteja, joissa yhdistyivät perhehoidon pysyvät ihmissuhteet ja laitoshoidon henkilökunnan ammattitaito. Pääsin vierailemaan yhdessä näistä tavallisen lähiön tavallisessa kerrostaloasunnossa sijaitsevassa kodissa, jossa asui viisi lasta ja heidän hoitajansa. Tai ehkä ei sittenkään kyseessä ollut aivan tavallinen koti, sillä tilaa siellä riitti!

Kaikilla lapsilla, niin kuin hoitajillakin, oli asunnossa omat huoneensa. Hoitajia oli kaksi, mutteivat he olleet yhtä aikaa asunnossa, vaan he jakoivat arjen vuoroviikoin lasten kanssa. Nämä hoitajat eivät olleet tavallisia perhehoitajia, vaan heillä oli alan ammattitutkinto: joko kasvattajan (Suomessa vastaava olisi ehkä lähihoitajan tutkinto) tai sosiaaliohjaajan/työntekijän (sosiaalialan ammattikorkeakoulututkinto). Hoitajat poikkesivat toisistaan huomattavasti yleisten muuttujien (iän ja sukupuolen) mukaan, mutta heidän tehtäväkuvansa olivat suhteellisen identtiset. He laittoivat ruokaa, autoivat läksyissä, pesivät pyykkiä, halusivat eli toimivat niin kuin vanhempi tai perhehoitaja toimisi.

Hoitajien lisäksi lasten arjessa oli mukana myös ohjaaja, joka saapui paikalle ennen kaikkea iltapäivisin, kun lapset tulivat päiväkodista ja koulusta kotiin. Ohjaaja toimi hoitajan tukena ja lisäksi lasten hoidossa, kasvatuksessa ja arjen pyörittämisessä, mutta meni kuitenkin yöksi omaan kotiinsa.

Sekä ohjaaja että hoitaja toimivat työntekijästatuksella, eikä palkkioon pohjaten kuten perinteissä perhehoidossa. Hoitaja teki 24/7 töitä yhden työrupeaman aikana. Tämän jälkeen hänellä oli viikko vapaata, jolloin hän asui omassa asunnossaan. Hoitajien ”jaettu hoitajuus” muistuttaa aika lailla modernien avioeroperheiden vanhemmuuden mallia. Kysyin hoitajilta, eikö asunnon vaihtaminen viikoittain ole heille stressaavaa, ja pitkällä aika välillä vaikeaa?

Kyseiset työntekijät olivat toimineet tehtävässään jo vuosia, ja he kertoivat sen sopivan heidän elämäntilanteeseensa mitä parhaiten. He näkivät tämän kaltaisessa järjestelyssä monia etuja lapsille. Arkeen

on helppo saada toimiva ja turvallisuutta luova perusrhythmi ja säännöllisyys. Lapsi tietää aina, kuka on kotona odottamassa hänen tullessaan koulusta kotiin.

Meidän ei kuitenkaan tarvitse mennä merta edemmäksi kalaan, Saksaan asti, vaan meillä on täällä Pohjois-Pohjanmaalla ja ylipäätensä Suomessa monia erinomaisia käytäntöjä. Ja onneksi meillä on nyt mahdollisuus keskustella niistä toisten toimijoiden kanssa Osaamista sijaishuoltoon -hankkeen puitteissa. Yhteisenä tavoitteenamme on löytää keinot, miten toimia parhaiten lapsen etua tukien alati muuntuvassa yhteiskunnassa. Tänä syksynä meillä on hankkeessa vielä monia mielenkiintoisia koulutuksia tarjolla, ja lisää tulee ensi vuonnakin.

<https://pixabay.com/fi/photos/el%C3%A4m%C3%A4n-vy%C3%B6-pelastus-beach-rannikko-498453/>

Välillä nämä työelämän ikuiset muutokset ja uudet haasteet alkavat väsyttää ja kyllästyttää. Niiden ympäröimänä ihminen tarvitsee myös jotakin vanhaa ja tuttua, mihin turvautua. Minulle turvasatamia ovat perinteiset suomalaiset sanonnat. Elikä eipä muuta kuin eteenpäin, sano mummo lumessa. Ja koska oppi ei ojaan kaada ja kertaus on opintojen äiti, niin nähdään seuraavan kerran Selviytymiseni merkitmenetelmäkoulutuksessa 10.11.2020 klo 12 Kotkantiellä!

Terkuin Mira

<https://pixabay.com/fi/photos/luonnollinen-ulkona-lumi-taivas-3230134/>